

การพัฒนากระบวนการรายงานข้อมูลด้วยแดชบอร์ดออนไลน์

ปิยพร มานะกิจ, สุภาลัย สิงคะตา

งานนโยบายและแผนและประกันคุณภาพการศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การวางแผนดำเนินงานในด้านต่างๆ เพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาคณะ มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ กระบวนการจัดทำสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้เวลานานและบางครั้งข้อมูลที่มีอยู่ในรูปแบบที่ยังไม่ได้ผ่านการประมวลผล ซึ่งทำให้ต้องนำมาประมวลผลก่อนจึงจะจัดทำสรุปรายงานได้ ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้มีข้อมูลถูกจัดเก็บในรูปแบบของฐานข้อมูล อาทิเช่น SQL / Excel ดังนั้นเพื่อพัฒนากระบวนการรายงานข้อมูล โดยจัดทำข้อมูลในรูปแบบแดชบอร์ดด้วยเครื่องมือ Power BI และเพื่อลดระยะเวลาการทำงานของกระบวนการรายงานข้อมูล โดยการรวบรวมข้อมูลจากสรุปรายงานสำหรับการบริหาร/พัฒนาคณะในปี 2564-2565 และคัดเลือกฐานข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมในการสื่อสารและถ่ายทอดในรูปแบบแดชบอร์ด แล้วจึงนำเสนอต่อผู้บริหารพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงเพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์พบว่าข้อมูลที่ต้องใช้มากในการตัดสินใจทางการบริหารและมีฐานข้อมูลที่มีความพร้อมและอัปเดตเป็นปัจจุบัน ได้แก่ สถิติด้านงบประมาณ สถิติด้านแผนปฏิบัติการ สถิติด้านบุคลากร และสถิติด้านนักศึกษา จึงได้ใช้เครื่องมือ Power BI ในการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแดชบอร์ด ซึ่งกำหนดช่องทางเผยแพร่ข้อมูลในระบบ Pharmacy MIS และจากการนำ Power BI มาใช้ในกระบวนการรายงานข้อมูลทำให้สามารถลดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาการทำงาน จากเดิม 5 ขั้นตอน 7-14 วัน เป็น 3 ขั้นตอน 1-3 วัน ลดลง 6-11 วัน ดังนั้นจากการพัฒนากระบวนการรายงานข้อมูลโดยปรับใช้แดชบอร์ดออนไลน์ ทำให้ลดขั้นตอนและลดระยะเวลาในกระบวนการรายงานข้อมูลของงานนโยบายและแผนฯและผู้บริหารและบุคลากรของคณะสามารถเข้าถึงแดชบอร์ด ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านระบบ Pharmacy MIS และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

บทนำ

การวางแผนดำเนินงานในด้านต่างๆ เพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาคณะ มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ โดยต้องเป็นข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งการจัดทำสรุปข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะสามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจ วางแผน ติดตาม และพัฒนาคณะได้อย่างรวดเร็ว โดยในปัจจุบันกระบวนการในการจัดทำสรุปข้อมูล ซึ่งเริ่มตั้งแต่การประสานงานแต่ละหน่วยงานเพื่อรวบรวมข้อมูล การรอคอยข้อมูล การจัดทำข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการจัดทำสรุปข้อมูลนั้น จะใช้เวลานานและบางครั้งข้อมูลอาจอยู่ในรูปแบบข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการประมวลผล ซึ่งทำให้ต้องนำมาประมวลผลก่อนจึงจะสามารถจัดทำสรุปรายงานได้ นอกจากนั้นการสรุปรายงานในรูปแบบเดิมจะสรุปข้อมูลในรูปแบบของตาราง ข้อความ และมีกราฟประกอบ ซึ่งจะมีรายละเอียดมากทำให้เสียเวลาในการจัดเรียงและพิมพ์

ออกมาอีกด้วย และในกรณีที่ต้องมีการสื่อสารข้อมูลให้แก่บุคลากรภายในและผู้รับบริการภายนอกซึ่งต้องมีการสรุปข้อมูลในรูปแบบที่กระชับและน่าสนใจนั้นก็จะต้องเสียเวลาในการจัดทำสรุปข้อมูลอีกครั้งหนึ่งด้วย

ในการทำงานในปัจจุบันได้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการทำงานมากขึ้น ทำให้ข้อมูลต่างๆ ถูกจัดเก็บในรูปแบบของฐานข้อมูลมากขึ้น อาทิเช่น SQL / Excel /Excel online ทำให้สามารถดึงข้อมูลมาใช้งานและจัดทำในรูปแบบของแดชบอร์ด ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยวิเคราะห์ข้อมูลรวมถึงการแสดงผลในรูปแบบที่สามารถตีความสั้นๆ ได้ในพริบตา ทำให้สามารถมองภาพได้อย่างชัดเจนและยังสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

งานนโยบายและแผนและประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของคณะเภสัชศาสตร์และนำเสนอแก่ผู้บริหารเพื่อการตัดสินใจทางการบริหาร หากสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและเป็นปัจจุบันและสามารถสร้างการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วจะทำให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจทางการบริหารที่รวดเร็วขึ้น จึงได้พัฒนากระบวนการรายงานข้อมูลโดยจัดทำข้อมูลในรูปแบบแดชบอร์ดด้วยเครื่องมือ Power BI เพื่อลดระยะเวลาของกระบวนการรายงานข้อมูล และทำให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการพัฒนา/บริหารจัดการของคณะ และสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากระบวนการรายงานข้อมูลโดยจัดทำข้อมูลในรูปแบบแดชบอร์ดด้วยเครื่องมือ Power BI
2. เพื่อลดระยะเวลาการทำงานของกระบวนการรายงานข้อมูล

วิธีดำเนินการ

1. P : Plan วางแผนดำเนินการโดยรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนา/บริหารจัดการคณะ โดยรวบรวมจากการทำงานนโยบายและแผนฯ ต้องจัดทำสรุปรายงานในปี 2564-2565 เพื่อเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารต้องการใช้ในการตัดสินใจทางการบริหารคณะ ซึ่งได้แก่ การสรุปผลการติดตามผลการดำเนินการตามพันธกิจ การรายงานข้อมูลแก่คณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการอำนวยการ การสรุปข้อมูลผลการดำเนินงานเพื่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การจัดทำรายงานตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นเลิศ (EdPEX)

2. D : Do วิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกใช้ในการจัดทำสรุปรายงานที่รวบรวมมาในข้อ 1 และคัดเลือกฐานข้อมูลที่มีความพร้อมและข้อมูลเป็นปัจจุบัน

3. D : Do ออกแบบข้อมูล รูปแบบที่จะนำเสนอ โดยคำนึงถึงรูปแบบที่เหมาะสมในการสื่อสารและถ่ายทอด และพัฒนาแดชบอร์ดโดยใช้เครื่องมือ Power BI

4. C : Check นำเสนอรายงาน โดยใช้ข้อมูลจากแดชบอร์ดต่อผู้บริหาร เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

5. A : Action ปรับปรุงแดชบอร์ดและนำไปใช้ในการรายงานสรุปข้อมูล รวมถึงการเผยแพร่ในระบบ Pharmacy MIS (ระบบออนไลน์) ซึ่งเป็นระบบการบริหารจัดการภายในคณะฯ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก

ผลการศึกษา

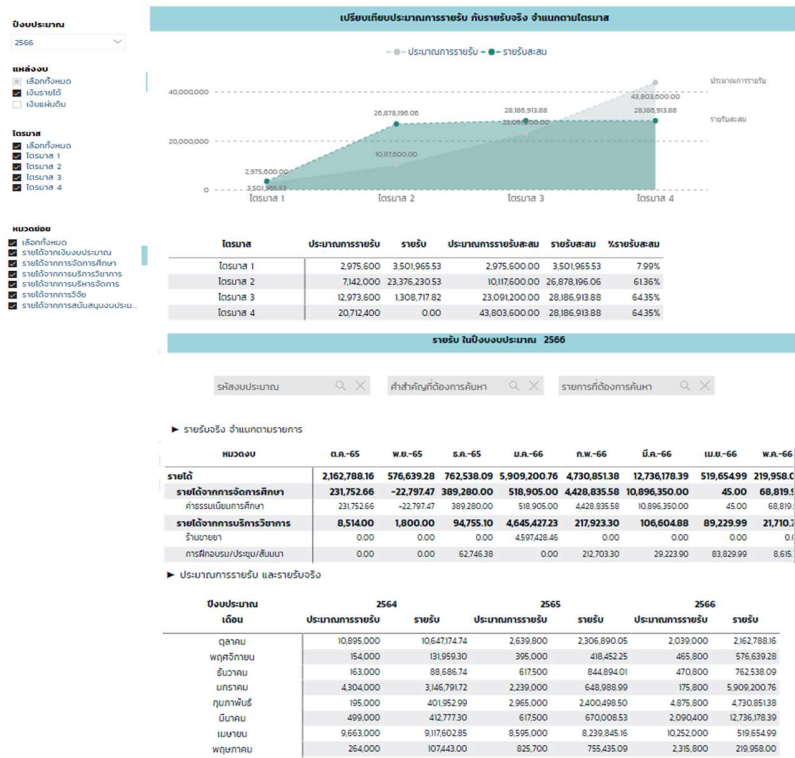
ผลจากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา/บริหารจัดการคณะ และกำหนดแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการและแนวทางการดำเนินการ

สรุปข้อมูลที่ต้องการ	ฐานข้อมูลในระบบที่พร้อมใช้งาน	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์	แนวทางการดำเนินการ
สถิติด้านงบประมาณ	ข้อมูลจากระบบ 3 มิติ	สรุปรายรับ รายจ่าย งบประมาณรายจ่าย ในแต่ละรายการ สำหรับใช้ในการบริหารจัดการ งบประมาณ การติดตามค่าใช้จ่าย และการควบคุมงบประมาณ	พัฒนาแดชบอร์ด
สถิติด้านแผนปฏิบัติการ	ระบบบริหารจัดการโครงการและงบประมาณ	สรุปจำนวน สถานะโครงการ งบประมาณ ค่าใช้จ่ายโครงการ การบรรลุเป้าหมาย จำแนกตามยุทธศาสตร์ สำหรับการติดตามแผนและการดำเนินงาน	พัฒนาแดชบอร์ด
สถิติบุคลากร	Pharmacy MIS	สรุปจำนวน จำแนกตามประเภท ตำแหน่ง อายุงาน อายุตัว การเกษียณอายุราชการ สำหรับใช้กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคล	พัฒนาแดชบอร์ด
สถิตินักศึกษา	Pharmacy SIS	สรุปจำนวนนักศึกษาในแต่ละชั้นปี แต่ละหลักสูตร วิธีการรับเข้า สถานภาพการศึกษา การลาออก การสำเร็จการศึกษา สำหรับใช้ในกระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษา	พัฒนาแดชบอร์ด
สถิติด้านวิจัย	ยังไม่มีฐานข้อมูลในระบบ (จัดเก็บในรูปแบบ Excel)	สรุปทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายในและภายนอก ผลงานตีพิมพ์ Citation นวัตกรรม	พัฒนาฐานข้อมูลให้สมบูรณ์และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลบุคลากร
สถิติด้านบริการวิชาการ	ยังไม่มีฐานข้อมูลในระบบ (จัดเก็บในรูปแบบ Excel)	สรุปการให้บริการวิชาการ จำนวนผู้รับบริการ	พัฒนาฐานข้อมูลให้สมบูรณ์และเชื่อมโยงกันระหว่างศูนย์/หน่วยให้บริการ

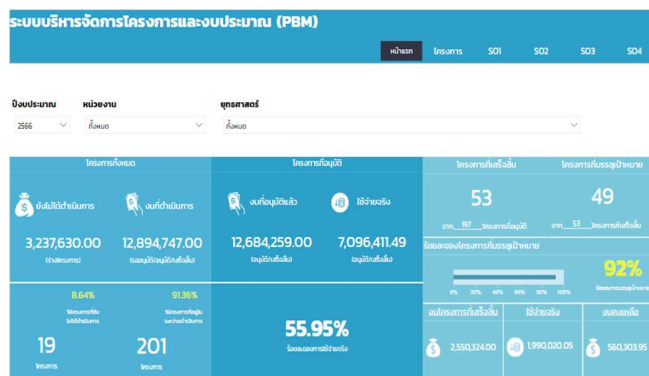
หลังจากนั้นจึงได้คัดเลือกฐานข้อมูลที่มีความพร้อมมาวิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาแดชบอร์ด ได้แก่ สถิติบุคลากร สถิติการผลิตบัณฑิตและสถิติด้านงบประมาณ และนำมาใช้รายงานผลการดำเนินงานแก่ผู้บริหารเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข แสดงตัวอย่างแดชบอร์ด ดังรูปภาพ

1. แดชบอร์ดสถิติด้านงบประมาณ (รายรับ-รายจ่าย-สถานภาพทางการเงิน)

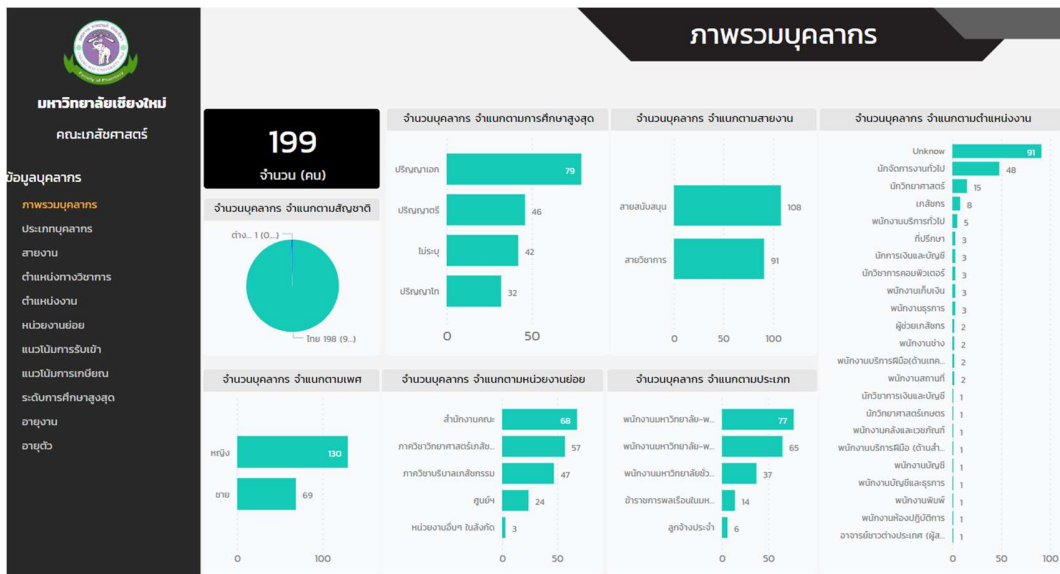
รูปที่ 1 ตัวอย่างภาพรวมรายรับของคณะฯ รายไตรมาสและรายเดือน

2. แดชบอร์ดด้านแผนปฏิบัติการ

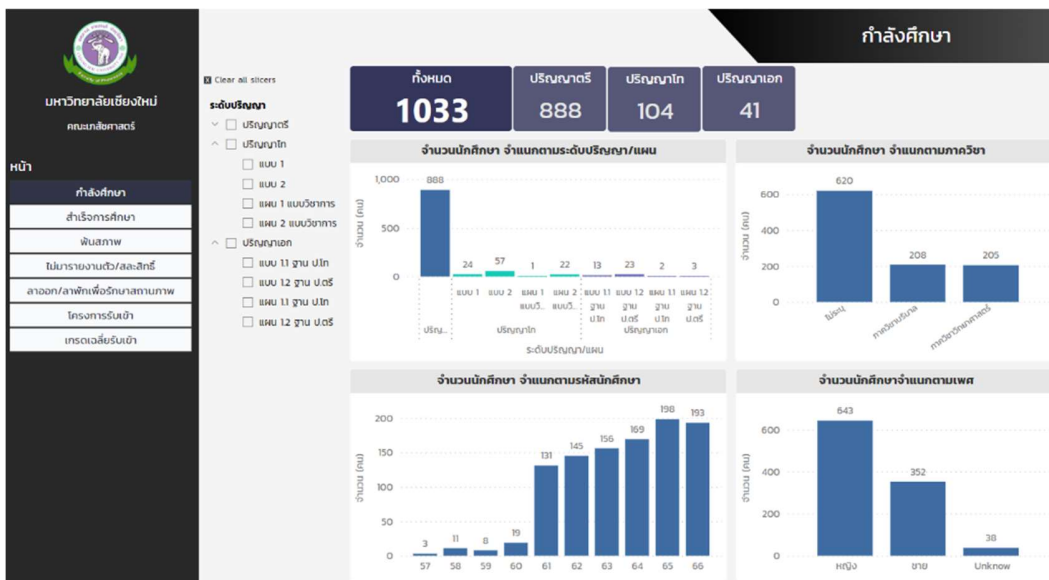
รูปที่ 2 ตัวอย่างภาพรวมการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของคณะฯ

3. แดชบอร์ดสถิติบุคลากร

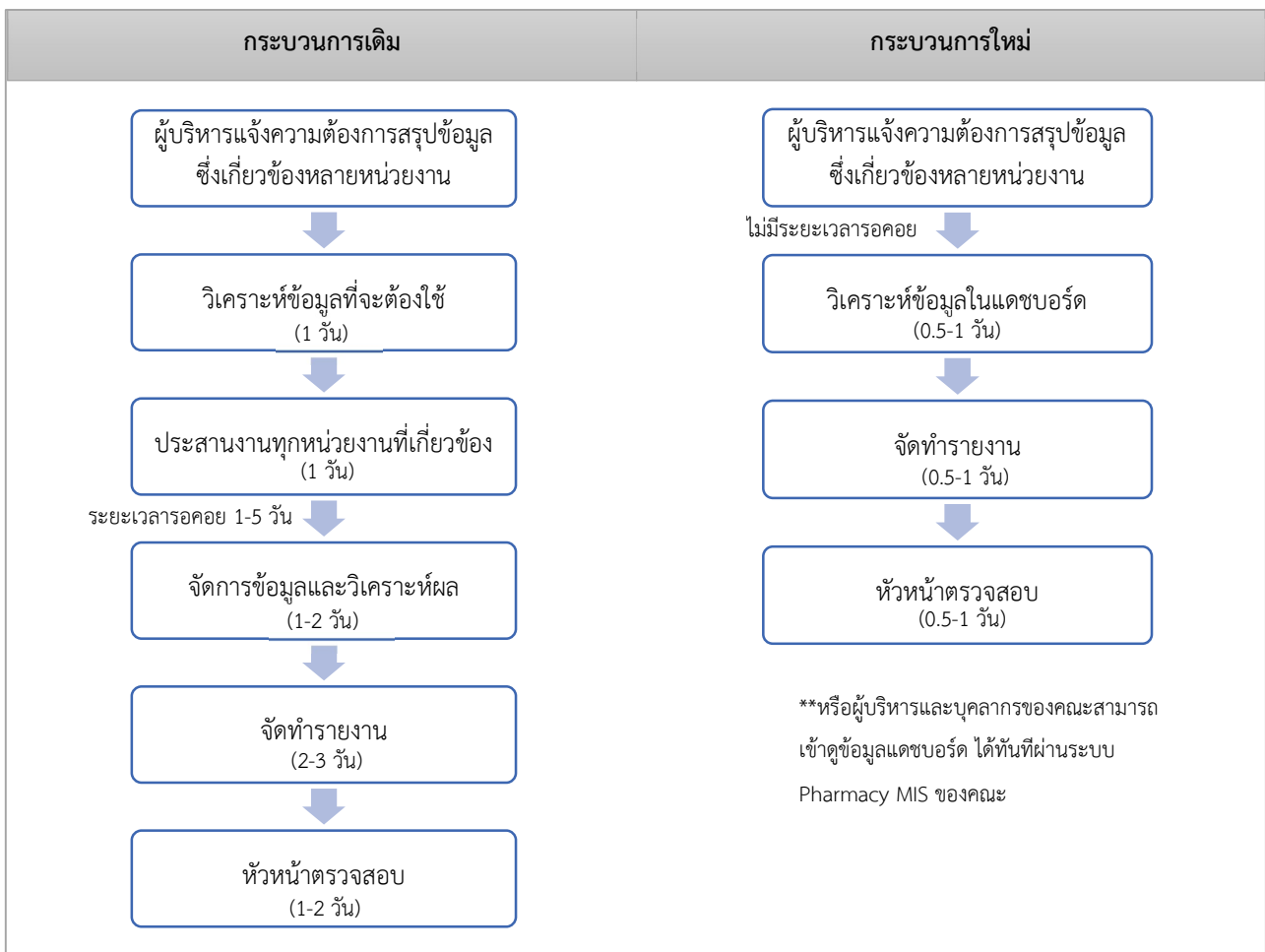
รูปที่ 3 ตัวอย่างภาพรวมจำนวนบุคลากรของคณะฯ

4. แดชบอร์ดด้านนักศึกษา

รูปที่ 4 ตัวอย่างภาพรวมจำนวนของนักศึกษาที่กำลังศึกษาและสำเร็จการศึกษา

จากกระบวนการเดิมที่งานนโยบายและแผนฯ จะต้องมีการประสานเพื่อขอข้อมูลจากหน่วยงานซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีระยะเวลารอข้อมูลนานและข้อมูลที่ได้อาจจะไม่พร้อมใช้งาน ทำให้ต้องเสียเวลาในการเรียงเรียงและจัดทำรายงานใหม่อีกครั้ง แต่ในกระบวนการใหม่มีวิเคราะห์และออกแบบสรุปข้อมูลในรูปแบบของแดชบอร์ด ซึ่งมีการออกแบบและเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของระบบปฏิบัติการของหน่วยงานฐาน ทำให้เป็นข้อมูลที่อัปเดตเป็นปัจจุบัน นำมาจัดทำในรูปแบบที่สวยงามและทำให้มองเห็นภาพที่ชัดเจน จึงทำให้สามารถนำข้อมูลมาใช้งานได้ทันที ทำให้ลดขั้นตอนการขอข้อมูลจากหน่วยงาน และลดระยะเวลาการรอคอยและระยะเวลาการจัดทำสรุปรายงาน รายละเอียดดังแสดงในรูปที่ 5

รูปที่ 5 การเปรียบเทียบกระบวนการจัดทำรายงานสรุปของกระบวนการเดิมและกระบวนการใหม่

สรุปและวิจารณ์ผล

การพัฒนากระบวนการรายงานข้อมูลด้วยแดชบอร์ด โดยใช้เครื่องมือ Power BI ในการเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลในระบบปฏิบัติการภายในคณะซึ่งเป็นข้อมูลที่อัปเดตเป็นปัจจุบันมาวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบ

ที่น่าสนใจและทำให้มองเห็นภาพที่ชัดเจน ทำให้ลดขั้นตอนและลดระยะเวลาในกระบวนการรายงานข้อมูลของงานแผนทำงาน จากเดิม 5 ขั้นตอน 7-14 วัน เป็น 3 ขั้นตอน 1-3 วัน ลดลง 6-11 วัน และยังทำให้ผู้บริหารสามารถเข้าถึงข้อมูลที่อัปเดตเป็นปัจจุบันได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านระบบ Pharmacy MIS (ระบบออนไลน์ของคณะ) หรือ Share point ของงานแผน และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

ผลกระทบที่เป็นประโยชน์และสร้างคุณค่า

1. แดชบอร์ดวิเคราะห์ข้อมูลและสามารถกรองข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งการวางแผนการดำเนินงานและการติดตามผลการดำเนินงาน
2. ผู้บริหารและบุคลากรของคณะ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวกผ่าน ระบบ Pharmacy MIS ของคณะหรือ Share point ของงานแผน โดยสามารถใช้ได้ทั้งคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต หรือ มือถือ
3. ข้อมูลในแดชบอร์ดเป็นข้อมูลปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ได้ทันที
4. บุคลากรคณะเภสัชศาสตร์มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความมุ่งมั่นตั้งใจและการศึกษาหาองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการพัฒนากระบวนการทำงานเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ SO6 : บริหารจัดการองค์กรเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ข้อมูล Agenda3 Intelligent Organization with Data Driven Management ในแผนปฏิบัติการสำคัญ Data -Driven Organization
2. ความร่วมมือในการพัฒนาแดชบอร์ด ทั้งการให้ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และการอธิบายข้อมูลในด้านต่างๆ ในเชิงลึกของบุคลากร/เจ้าหน้าที่
3. สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการและความท้าทายซึ่งเปิดโอกาสให้ลองผิดถูกและได้ทดลองทำสิ่งใหม่ๆ

ความภาคภูมิใจ

1. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เกิดการใช้ข้อมูล (Data-Driven) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะ
2. การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนคณะฯ จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ปรับปรุง/พัฒนากระบวนการทำงาน
3. การได้พัฒนากระบวนการทำงานของงานนโยบายและแผนฯ

กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนากระบวนการรายงานข้อมูลด้วยแดชบอร์ด โดยใช้ Power BI สร้างแดชบอร์ด เพื่อเป็นผลวิเคราะห์และสรุปข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจทางการบริหาร เป็นงานที่พัฒนาคุณภาพและกระบวนการทำงานให้มี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานและส่งเสริมการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจทางการบริหาร ตามทิศทางการพัฒนาคณะเภสัชศาสตร์ ผลการพัฒนานี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของผู้บริหาร และหน่วยงานเจ้าของข้อมูล ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ รวมถึงแนวทางการปรับปรุงแก้ไข จนแล้วเสร็จ

เอกสารอ้างอิง

มธุริน ปิ่นทอง, จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์. แดชบอร์ด เพื่อการจัดการฐานข้อมูลนักเรียน Dashboard for Student database management. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2564) [เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2565]: 25-34. เข้าถึงได้จาก: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/download/252226/177060/995415>

ประวัติผู้นิพนธ์

1. นางปิยพร มานะกิจ งานนโยบายและแผนและประกันคุณภาพการศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. นางสาวสุภาลัย สิงคะตา งานนโยบายและแผนและประกันคุณภาพการศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสถิติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่